

Mgr Jacek Gierus

„Systematyczne przetwarzanie informacji u pacjentów doświadczających patologicznego zamartwiania. Rola unikania straty i kontroli inhibicyjnej”.

Rozprawa doktorska na stopień doktora nauk o zdrowiu

Streszczenie

Cel badań. W prezentowanej pracy podjęto problematykę związków nasilenia patologicznego zamartwiania z objawami lęku, lęku uogólnionego, stosowaniem systematycznego przetwarzania informacji oraz heurystyk. Podjęto także próbę zbadania związku wymienionych zmiennych z wybranymi wskaźnikami neuropsychologicznymi: skutecznością podejmowania decyzji w warunkach niepewności (w tym przypadku – unikaniem straty) oraz kontrolą inhibicyjną.

Materiał i metody. I faza badań objęła N=251 osób, zastosowano ankietę zawierającą pozycje testowe skali Penn State Worry Questionnaire (PSWQ), pytania o częstotliwość konsultacji u lekarza P.O.Z oraz objawy zespołu lęku uogólnionego.

W II fazie badań uczestniczyło N=220 osób. W fazie tej zastosowano Inwentarz Stanu i Cechy Lęku STAI, kwestionariusz PSWQ oraz zadania eksperymentalne do pomiaru myślenia algorytmicznego i heurystycznego (w dwóch rodzajach warunków: przy materiale bodźcowym emocjonalnie neutralnym oraz budzącym lękowe skojarzenia).

W III fazie badań zbadano osoby (N=60) wyselekcjonowane z poprzednich faz badań oraz włączone dodatkowo (N=8) na podstawie kryteriów włączenia i wyłączenia. W grupie tej zastosowano dodatkowo test Iowa Gambling Task i zadanie Stroop B, zaimplementowane do środowiska programowego Psytoolkit.

Wyniki. 4,7% badanych spełniało kryteria GAD w chwili badania. 61% spośród osób deklarujących wysokie poziomy zamartwiania zadeklarowała wystąpienie objawów GAD w ciągu życia. Osoby te znacznie częściej zgłaszały się do lekarza P.O.Z. Ujawniły się istotne związki korelacyjne pomiędzy nastrojem i zamartwianiem oraz lękiem i nastrojem i stylem przetwarzania informacji. Odnotowano również istotny związek korelacyjny pomiędzy wynikami testu Iowa Gambling Task i zamartwianiem w grupie kobiet.

Wnioski. Uzyskane wyniki sugerują wysoką rolę zamartwiania jako czynnika wyjaśniającego powstawanie GAD, ale też zwiększającego liczbę zgłoszeń do P.O.Z. Lęk i nastrój w istotny sposób modyfikowały styl przetwarzania informacji w warunkach niepewności. Wśród osób spełniających kryteria GAD dominowały kobiety, a wśród kobiet nasilenie zamartwiania było powiązane ze stylem decyzyjnym zorientowanym na unikanie strat, co jest najprawdopodobniej uwarunkowane kulturowo. Podjęto próbę sformułowania konsekwencji uzyskanych wniosków dla profilaktyki i leczenia.